

Czesław Waszkiewicz
Katedra Maszyn Rolniczych i Leśnych
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

RYNEK CIĄGNIKÓW I PRZYCZEP ROLNICZYCH W POLSCE W LATACH 2001–2007

Streszczenie

Przedstawiono zmiany w produkcji, imporcie, eksporcie i podaży ciągników oraz przyczep rolniczych, jakie zachodziły na krajowym rynku w latach 2001–2007.

Słowa kluczowe: ciągniki, przyczepy rolnicze, produkcja, import, eksport, podaż

Wprowadzenie

Ciągniki, stanowiące źródło uciągu i napędu narzędzi i maszyn rolniczych, w znaczącym stopniu determinuje postęp techniczny w rolnictwie. Dlatego niezwykle ważne staje się zastępowanie ciągników o przestarzałej konstrukcji, często nadmiernie wyeksploatowanych, zużytych moralnie i fizycznie, ciągnikami nowymi, różniącymi się nie tylko pod względem rozwiązań konstrukcyjnych poszczególnych zespołów i wyposażenia, ale także parametrami techniczno-eksploatacyjnymi [Pawlak 2000a, 2000b; Praca zbiorowa 2001; Waszkiewicz, Lipiec 2005]. Z kolei przyczepy mają istotne znaczenie w produkcji rolniczej, gdyż stanowią podstawowy środek transportu z magazynów do gospodarstwa: ziarna siewnego, nawozów, środków ochrony roślin, paliwa itd. oraz przewozu produktów rolnych z gospodarstwa do magazynów i punktów skupu. Transport środków produkcji i produktów rolnych pochłania wiele czasu i energii. Udział czynności transportowych zwykle wynosi 40–50% ogółu prac wykonywanych w gospodarstwie i jest tym większy, im mniejsze jest gospodarstwo [Waszkiewicz, Lipiec 2006].

Rynek ciągników rolniczych

Jak przedstawiała się produkcja ciągników rolniczych w Polsce w latach 2002–2007, podano w tabeli 1. W analizowanym okresie 2-krotnie wystąpił spadek liczby produkowanych ciągników z 5730 w 2001 r. do 5104 w 2002 r. oraz bardziej gwałtowny z 8510 w 2004 r. do 5957 w 2005 r. Spadek ten, poza grupą ciągników o mocy 75–90 kW w pierwszym przypadku i 59–75 kW w drugim przypadku, dotyczył wszystkich pozostałych czterech grup. W ostatnim roku analizowanego okresu, pomimo wzrostu całkowitej

liczby wyprodukowanych ciągników w stosunku do 2006 r., nastąpił spadek w trzech grupach: 37–59 kW, 75–90 kW i powyżej 90 kW.

Tabela 1. Produkcja ciągników w latach 2001-2007
Table 1. Production of the tractors within 2001-2007

Rok	Liczba wyprodukowanych ciągników					
	ogólna	w tym o mocy (kW)				
		18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	> 90
2001	5730	3385	1339	391	49	566
2002	5104	3245	599	363	623	274
2003	5570	3615	1132	185	354	284
2004	8510	4804	2001	428	801	476
2005	5957	3279	1624	490	377	187
2006	6680	3729	1351	1110	295	195
2007	7405	4255	1006	1776	209	159
Razem	44956	26312	9052	4743	2708	2141

Na ogólną liczbę ciągników wyprodukowanych w latach 2001–2007 wynoszącą 44956, największą grupę liczącą 26312 (58,52%) stanowiły ciągniki o mocy 18–37 kW. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły ciągniki o mocy 37–59 kW – 9052 (20,13%), natomiast najmniej wyprodukowano ciągników o mocy powyżej 90 kW – 2141 (4,76%).

W tabeli 2 zestawiono dane liczbowe dotyczące importu nowych ciągników rolniczych, jaki miał miejsce w latach 2001–2007. Łącznie sprowadzono do Polski 47504 nowe ciągniki rolnicze, co stanowiło 105,66% ciągników produkcji krajowej.

Tabela 2. Import nowych ciągników w latach 2001 – 2007
Table 2. Import of the new agricultural tractors within 2001-2007

Rok	Liczba importowanych ciągników						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		< 18	18 - 37	37 – 59	59 - 75	75 - 90	> 90
2001	2002	115	251	656	237	188	555
2002	3390	100	302	1530	374	432	652
2003	4793	69	322	2289	807	624	682
2004	5509	261	519	2506	744	592	887
2005	8284	375	246	2046	2102	2254	1261
2006	10181	321	535	2834	3073	1655	1763
2007	13345	702	885	2618	4731	1948	2461
Razem	47504	1943	3060	14479	12068	7693	8261

Z tabeli wynika, że całkowita liczba ciągników sprowadzonych do kraju wykazywała silną tendencję wzrastającą, co charakteryzowało się ponad sześciokrotnym wzrostem z 2002 szt. w 2001 r. do 13345 szt. w 2007 r. Poza grupą ciągników o mocy poniżej 18 kW, która nie ma odniesienia do ciągników produkcji krajowej, jedynie w grupie 18–37 kW liczba ciągników wyprodukowanych w kraju była kilkakrotnie większa (8,6.krotnie) od liczby ciągników sprowadzonych do Polski. W pozostałych grupach całkowity import nowych ciągników rolniczych był wyższy (w grupie 37–59 kW – 1,6.krotnie, 59–75 kW – 2,5.krotnie, 75–90 kW – 2,8.krotnie i powyżej 90 kW – 3,8.krotnie) w odniesieniu do liczby ciągników produkcji krajowej.

W tabeli 3 przedstawiono zmiany w strukturze eksportu nowych ciągników rolniczych w analizowanym okresie. W latach 2001–2007 łącznie wyeksportowano 25066 nowych ciągników rolniczych. Najliczniejszą grupę stanowiły ciągniki o zakresie mocy 18–37 kW – 17815 szt. (71,07%), a najmniej liczną ciągniki o mocy poniżej 18 kW – 67 szt. (0,26%). W ostatnich dwóch latach (2006 i 2007) nastąpił kilkunastokrotny wzrost eksportu ciągników o zakresie mocy 37–59 kW w porównaniu z latami 2003–2005.

Tabela 3. Eksport nowych ciągników w latach 2001-2007

Table 3. Export of the new tractors within 2001-2007

Rok	Liczba wyeksportowanych ciągników						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		< 18	18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	> 90
2001	3182		2603	417	94	29	39
2002	3880	12	2682	1153		2	31
2003	3072	3	2805	153	56	27	28
2004	3996	15	3733	107	79	34	28
2005	3295	37	2793	133	30	156	146
2006	3500		1692	1440	70	26	272
2007	4141		1507	2207	143	20	264
Razem	25066	67	17815	5610	472	294	808

Kształtowanie się podaży nowych ciągników rolniczych na rynku krajowym w latach 2001–2007 przedstawia tabela 4. Z tabeli wynika, że w analizowanym okresie całkowita podaż nowych ciągników rolniczych wyniosła 67394 szt., wykazując w całym okresie tendencję wzrastającą z 4550 szt. w 2001 r. do 16609 szt. w 2007 r. Natomiast w poszczególnych grupach mocy, poza grupą o zakresie mocy 59–75 kW, która również wykazywała tendencję wzrastającą w kolejnych latach, podaż ciągników ulegała znacznym wahaniom. Największą grupę stanowiły ciągniki o zakresie mocy 37–59 kW – 17921 (26,59%) i nieznacznie mniejszą o zakresie mocy 59–75 kW – 16339 (24,24%), a najmniejszą ciągniki poniżej 18 kW – 1876 (2,78%). Udziały

pozostałych grup ciągnikowych były zbliżone do siebie i odpowiednio wynosiły: 18–37 kW – 11557 (17,14%), 75–90 kW – 10107 (14,99%) i powyżej 90 kW – 9594 (14,23%).

Tabela 4. Podaż nowych ciągników w latach 2001–2007

Table 4. Supply of new agricultural tractors on the market within 2001-2007

Rok	Podaż ciągników (szt.)						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		< 18	18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	> 90
2001	4550	115	1033	1578	534	208	1082
2002	4614	88	865	976	737	1053	895
2003	7291	66	1132	3268	936	951	938
2004	10023	246	1590	4400	1093	1359	1335
2005	10946	338	732	3537	2562	2475	1302
2006	13361	321	2572	2745	4113	1924	1686
2007	16609	702	3633	1417	6364	2137	2356
Razem	67394	1876	11557	17921	16339	10107	9594

Analizując krajowy rynek ciągników rolniczych nie można pominąć importu ciągników używanych. W latach 2001–2007 sprowadzono do Polski 36652 ciągniki używane, z tego jedynie 879 (2,39%) zostało wyeksportowanych (tab. 5).

Tabela 5. Import i eksport ciągników używanych

Table 5. Supply of new agricultural tractors on the market within 2001-2007

Rok	Liczba ciągników		
	import	eksport	rynek krajowy
2001	5319	169	5150
2002	7476	236	7240
2003	6516	217	6299
2004	3540	119	3421
2005	3371	48	3323
2006	5014	90	4924
2007	5416		5416
Razem	36 652	879	35 773

Na rynku krajowym pozostały zatem 35773 ciągniki używane, co stanowi ponad połowę (53,08%) podaży nowych ciągników rolniczych. Po spadku importu ciągników używanych w latach 2004–2005, nastąpił znaczny wzrost

w latach 2006–2007, co należy uznać za dość niepokojące. Ciągniki używane są najczęściej mocno wyeksploatowane i w nienajlepszym stanie technicznym, nie mogą więc zapewnić odpowiedniej jakości i niezawodności pracy, zaś stwarzają poważną przeszkodę we wdrażaniu postępu technicznego do polskiego rolnictwa.

Rynek przyczep rolniczych

Ilościową charakterystykę zmian w wielkości produkcji krajowej, imporcie, eksporcie i podaży przyczep rolniczych w latach 2001-2007 przedstawia tabela 6. Produkcja przyczep rolniczych po spadku w 2002 r. i bardzo nieznacznym w 2005 r., w pozostałych latach wykazywała tendencję wzrastającą. Łączna liczba wyprodukowanych przyczep wyniosła 30768. Natomiast import przyczep wynoszący 3699 szt., stanowiący 12,02% krajowej produkcji, w kolejnych latach ulegał znaczącym wahaniom. Całkowity eksport przyczep był ponad 4.krotnie wyższy (4,36) od importu, a zatem krajowy przemysł maszyn rolniczych był eksporterem netto przyczep rolniczych.

Tabela 6. Produkcja, import, eksport i podaż przyczep rolniczych w latach 2001-2007
Table 6. Production, import, export and market supply of agricultural trailers within 2001-2007

Rok	Liczba przyczep			
	produkcja	import	eksport	podaż na rynek krajowy
2001	3054	97	1917	1234
2002	2551	65	1762	854
2003	3217	55	1308	1964
2004	4484	584	2054	3014
2005	4398	1624	2307	3715
2006	5970	529	3000	3499
2007	7094	745	3811	4028
Razem	30768	3699	16159	18308

Podaż przyczep na rynek krajowy w latach 2001–2007 wyniosła 18308 szt., co stanowiło ponad połowę (53,12%) łącznej liczby przyczep wyprodukowanych i sprowadzonych z zagranicy.

Podsumowanie

Przyjmując założenie, że popyt na nowe ciągniki rolnicze odpowiada ich podaży, to wymiana przestarzałego parku ciągnikowego będzie trwała dziesiątki lat. Ponadto należy zwrócić uwagę, że Polska jest importerem netto nowych ciągników, co powinni wykorzystać krajowi producenci. Za niepokojące zjawisko należy uznać utrzymujący się na dość wysokim poziomie im-

port ciągników używanych. Produkcja przyczep rolniczych, przy stosunkowo niewielkim ich imporcie, wynoszącym 12,02% produkcji krajowej, zapewnia nie tylko potrzeby naszego rolnictwa, ale czyni także z Polski eksportera przyczep rolniczych netto. W artykule wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Bibliografia

Pawlak J. 2000a. Ciągniki w rolnictwie polskim na tle wybranych krajów. Technika Rolnicza, 3

Pawlak J. 2000b. Sytuacja na polskim rynku maszyn rolniczych. Przegląd Techniki Rolniczej i Leśnej, 12

Praca zbiorowa 2001. Możliwości wyposażenia rolnictwa w nowoczesne środki techniczne w kontekście integracji Polski z Unią Europejską. Wydawnictwo SGGW, Warszawa

Waszkiewicz Cz., Lipiec J. 2005. Analiza rynku ciągników rolniczych w Polsce w latach 2001–2004. Technika Rolnicza, Ogrodnicza Leśna, 11

Waszkiewicz Cz., Lipiec J. 2006. Analiza rynku przyczep rolniczych w latach 2001–2005. Technika Rolnicza, Ogrodnicza Leśna, 12